

alma mater+

Олександр Чекмишев

Основи журналістики

> Журналістика і суспільство /
Професійна комунікація в медіа /
Основні жанри журналістських
матеріалів / Моніторинг і дослідження
журналістики

Академія

a |

alma
mater+

Серію засновано в 1999 році

У-31
070 (075)
+ 316,334.3 (075)

Олександр Чекмишев
Основи
журналістики

Навчальний посібник

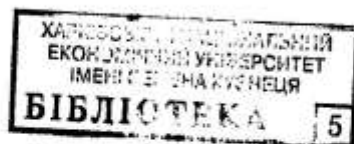
a | Київ
ВЦ «Академія»
2021

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка як навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти.

(Протокол № 4 від 14.11. 2017 р.)

Рецензенти:

доктор філологічних наук, професор
Ю. Е. Фінклер
доктор наук із державного управління, професор
Ю. В. Нестеряк
кандидат політичних наук, доцент
Ю. В. Бондар

785625

Навчальний посібник синтезує сучасні погляди на журналістику, її структуру та функції, місце в медіасистемі й місце в суспільстві, висвітлює зміст фахових, етичних стандартів та їхню роль у журналістській діяльності. У ньому аргументовано розкрито специфіку засобів масової інформації та засобів масової комунікації (медіа). Особливо цінним для тих, хто опановує професію, є виклад жанрової системи сучасної журналістики, принципів і технологій готування різножанрових інформаційних матеріалів для різних типів медіа, методів роботи журналіста із джерелами інформації, фактами і виражальними засобами.

Для студентів закладів вищої освіти і всіх, хто цікавиться теоретичними засадами журналістики та журналістської майстерності.

Зміст

1. Журналістика і суспільство

- /7/ 1.1. Журналістика в життєдіяльності людини та суспільства
- /10/ 1.2. Журналістика в системі соціальних комунікацій
  - /12/ 1.2.1. Регулювання діяльності ЗМК і журналістів
  - /13/ 1.2.2. Фінансування та комерційна діяльність ЗМК
- /14/ 1.3. Медіа в системі соціальних комунікацій
  - /15/ 1.3.1. Суспільні функції медіа (ЗМК)
  - /16/ 1.3.2. Медіаграмотність як система орієнтирів у медіасвіті
  - /17/ 1.3.3. Прецеденти, що змінили роль медіа в суспільстві
- /30/ 1.4. Саморегуляція в журналістиці
  - /30/ 1.4.1. Основні принципи саморегуляції в журналістиці
  - /33/ 1.4.2. Професійні стандарти журналістики
  - /42/ 1.4.3. Етичні стандарти журналістики
  - /51/ 1.4.4. Кодекс етики українського журналіста

2. Професійна комунікація в медіа

- /54/ 2.1. Комунікаційна специфіка інформаційної (новинної) журналістики
- /55/ 2.1.1. Основні особливості сприйняття інформації
- /55/ 2.1.2. Основні професійні вимоги до інформаційної журналістики
- /56/ 2.1.3. Новина та критерії її оцінювання
- /58/ 2.1.4. Інформаційний привід
- /59/ 2.1.5. Основне повідомлення
- /60/ 2.1.6. Правила «перевернутої піраміди» та «ромба» («діаманта»)
- /63/ 2.1.7. Ключові слова і кут подання тексту
- /64/ 2.1.8. Правило «олюднення»
- /64/ 2.1.9. Правила наближення інтересів
- /66/ 2.1.10. Правила подання цифр
- /69/ 2.1.11. Подання події як історії
- /70/ 2.2. Особливості журналістської мови
- /70/ 2.2.1. Писати просто і зрозуміло
- /71/ 2.2.2. Не марнувати слова і місце
- /72/ 2.2.3. Уникати невиразної абстрактності
- /73/ 2.2.4. У центрі уваги завжди мають бути люди
- /74/ 2.2.5. Доцільно використовувати прикметники
- /75/ 2.2.6. Не зловживати уточненнями
- /75/ 2.2.7. Змусити дієслова працювати
- /76/ 2.2.8. Контролювати означення, обставини та взаємозв'язки
- /76/ 2.2.9. Знаходити правильні місця займенникам
- /77/ 2.2.10. Не перестаратися із синонімами
- /77/ 2.2.11. Виправдано подавати додаткову інформацію

3. Основні жанри журналістських матеріалів

- 3.1. Історія та характеристика жанрів**
- /79/
- 3.2. Інформаційні жанри**
- /82/
- 3.2.1. Факт як жанр у журналістиці**
- /83/
- 3.2.3. Замітка**
- /89/
- 3.2.4. Інформаційна добірка у пресі та інтернет-медіа**
- /93/
- 3.2.5. Звіт**
- /94/
- 3.2.6. Репортаж**
- /104/
- Репортаж у пресі та інтернет-медіа
- /107/
- Застосування правил наближення інтересів та «перевернутої піраміди»
- /108/
- 3.2.7. Інтерв'ю**
- /115/
- Види інтерв'ю
- /116/
- Інтерв'ю у пресі та інтернет-медіа
- /120/
- 3.3. Аналітичні та публіцистичні жанри в журналістиці**
- /130/
- 3.3.1. Коментар**
- /130/
- 3.3.2. Аналітична стаття**
- /131/
- 3.3.3. Журналістське розслідування**
- /132/
- Жанрові відмінності розслідування,
- /133/
- інтерв'ю та репортажу
- 3.3.4. Хроніка**
- /135/
- 3.3.5. Критика**
- /135/
- 3.3.6. Огляд медіа**
- /136/
- 3.3.7. Репліка**
- /136/
- 3.3.8. Відгук**
- /136/
- 3.3.9. Замальовка**
- /137/
- 3.3.10. Нарис**
- /137/
- 3.3.11. Портрет**
- /138/
- 3.4. Сатиричні жанри**
- /138/
- 3.5. Основні журналістські жанри на телебаченні**
- /139/
- 3.5.1. Інформаційне повідомлення (відеосюжет)**
- /139/
- 3.5.2. Інформаційна телепрограма**
- /140/

/150/	3.5.3. Телезвіт
/150/	3.5.4. Телеінтерв'ю
/151/	3.5.5. Телерепортаж
/152/	3.6. Основні журналістські жанри на радіо
/152/	3.7. Блоги
/152/	3.7.1. Історія блогів і блогосфери
/153/	3.7.2. Структура блогу
/156/	3.7.3. Просування блогозаписів
	4. Моніторинг і дослідження журналістики
/157/	4.1. Медіакритика
/158/	4.2. Медіамоніторинг
/165/	Термінологічний словник
/167/	Використані джерела